

AVANTGARDEN

SVERIGE OG UBÅTENE

Liksom de øvrige enheter innafor den russiske forsvarsmakt har den røde flåte under krigen hittil gjort en førsteklasses innsats. Særlig gjelder dette Østersjøflåten. Trass i at denne nå siden ifjor høst har ligget klemt inne ved Kronstad like under munningen av de finske og tyske kanoner, og like i de fiendtlige flys aksjonsområde har det lyktes å holde flåten som blant annet består av to slagskip, intakt. Den har meget virkningsfullt deltatt i kampene, og når Leningrad har klart å holde stand skyldes det ikke minst de russiske matroser.

I begynnelsen av juli lyktes det russiske ubåter å trenge seg gjennom de finsk-tyske minesperringar og ut i Østersjøen. Sannsynligvis har dette skjedd uten at nasistene har klart å observere det. Riktig nok sendte finnene ut et kommunike etter at ubåtturen i Østersjøen var blitt et faktum, og lang tid etter at ubåtene var kommet ut, et kommunike hvor det ble meldt at et meget stort antall russiske ubåter var senket under forsøk på å trenge ut. Da løgner etter tidligere erfaringer er urasjonert i Finland kan man med sikkerhet gå ut fra at disse meldinger er falske, især etter den kjennsgjerning at «massesenkinga» av ubåter først ble meldt en uke, muligens to uker etter at ubåtene var sluppet gjennom.

De russiske ubåter sammen med britiske flys minelegging sperret en tid faktisk trafikken mellom Finland og Tyskland. En rekke båter ble senket, og blant annet ble fergeforbindelsen mellom Sverige og Tyskland over Trälleborg innstilt.

Imidlertid fikk de russiske ubåter også konsekvenser for den svenske skipsfart. Flere svenske båter innafor svensk territorialfarvann ble torpedert, og det ble funnet rester av torpedoer som skulle være russiske.

Og med dette kom hele den del av de svenske politikere og svenske aviser som tydelig har vist sin beundring for Nazi-Tyskland i voldsom hamisk. Man forsøkte igjen å stive opp den sovjetfiendtlige innstilling blant det svenske folk, en innstilling som den siste tida var blitt betraktelig positivere, først og fremst for dets innsats mot nasistene.

Det russiske telegrambyrå Tass dementerte kategorisk at senkingene var blitt foretatt av russiske ubåter, men også senere ble det foretatt senkinger av ubåter som nesten demonstrativt tydelig viste seg fram for de foretok torpederingen.

Det er mulig at russiske ubåter i et enkelt tilfelle har kunnet senke et svensk skip. En slik mulighet er selvsagt ikke utelukket. Men å påstå at de gjentatte senkinger skyldes de russiske ubåter, det kan bare skyldes godtroenhet eller politisk beregning.

I samme øyeblikk russiske ubåter viste seg i Østersjøen burde den svenske regjering ha visst: nå blir svenske båter senket, da Tyskland selvsagt øyeblikkelig ville nytte denne

ØSTFRONTEN

Don flyter rød av tyskernes blod.

For 10 måneder siden sto nasistene i umiddelbar nærhet av de områder de nå kjemper om og sendte ut pralende kommunikeer om at nå var kampene på Østfronten i hovedtrekkene slutt. De sender ut mere forsiktede kommunikeer idag, skjønt det allikevel ikke mangler på gloser som «tilintetgjørende slag», «rastløs forfølgning», «uover-skuelige mengder bytte» osv.

Nasistenes framstøt er tydelig rettet mot Kaukasus, hvorpå den ettertraktete oljen fins. Offensivens første mål var byen Voronesj omlag 200 km rett vest for Kursk. Formålet var delvis å besette det viktige jernbaneknutepunkt her for jernbanelinjen Moskva-Rostov, men først og fremst for å skape en basis for videre framstøt.

Det lyktes også for de tyske tropper å trenge seg fram til Don og å skape et «bruhode» ved Voronesj som ligger ved østsida av elva. De meldte den 6 juli at byen var tatt. Russerne har demterert dette, og har rettet voldsomme angrep mot de framrykkende tyske tropper. Det er også lyktes dem å trenge angriperne en del tilbake, og det kan med sikkerhet slås fast at russerne i alle fall behersker en del av byen Voronesj. Trass i at tyskerne satte opp til 2000 tanks inn i dette område i kampen om videre framrykking fra Don, kan man slå fast at russerne her behersker situasjonen.

Det nyttes fallskjermtropper i stor utstrekning på begge sider. Mens de tyske fallskjermtropper oftest blir tilintetgjort straks de kommer ned bak de russiske linjer, får de russiske fallskjermtropper all mulig støtte av gerillatroppene som opererer bak de tyske linjene.

At russerne klarte å stoppe den tyske framrykking skyldtes delvis at de samtidig satte i gang en avlastingsoffensiv ved Orel 300 km lenger N/V. Nasistene måtte i all hast trekke store styrker av flyvåpnet nordover, for å oppnå «likevekt i lufta», som de selv uttrykte det.

Samtidig som de tyske styrker presset på ved Voronesj, ble hovedangrepet rettet syd-

metode til å skape vansker mellom Sovjetunionen og Sverige. De har brukt metoder som er atskillig mere harde og simple i sin krigsførsel, og moralske hemninger kan de vanskelig belastes for.

Den holdning som er inntatt av visse hold i Sverige, og den svake holdning som en rekke svenske politikere og svenske aviser inntar til dette hold, er lite smigrende.

Selv om det er en ny form for nøytralitetsbrudd, så er det et nøytralitetsbrudd å godta en fremmed makts provokasjoner, og å beskyldte motparten for dem. Å anbringe femtakkete stjerner på torpedoer, og i så stort antall at de sannsynligvis blir oppdaget er ikke så stor kunst at ikke den tyske rustningsindustri skulle kunne prestere det.

over, i retning mot Rostov ved utløpet av Don. Områdene byr ikke på noen naturlig forsvarsmuligheter, og russerne valgte å trekke seg tilbake, mens de stadig forsøkte å tilføye fienden så store tap som mulig. Nasistene måtte kjempe om hver by, hver landsby, og russerne dro seg tilbake i full orden. Samtidig ble sterke partisaner etterlatt. Og over alt lå det små «selvmordsgrupper» igjen utstyrt med alle slag antitanks våpen, og tilføyet nasistene overordentlig store tap.

Nasistene klarte å trenge seg inn i det viktige industriområde som ligger nord for Rostov, og erobret en rekke viktige industribyer, bl. a. Bogutschar og Milerevo, og har etter eget utsagn klart å trenge en kile inn mot Don like øst for Rostov. Klarer nasistene å utbygge denne kile, vil det si at de russiske styrker omkring Rostov er avskåret fra den russiske hovedarmé vest. Imidlertid har de ryggen fri og vil kunne trekke seg tilbake over Don.

Den tyske framrykking har vært kraftig, og de har besatt viktige områder. Men med den intense forberedelse som nasistene har drevet i hele vinter, måtte man også vente at de ville gå en del fram. Men det kan i alle tilfelle slås fast at de ikke har oppnådd noen avgjørende seir. Russerne risikerer ikke ennå noe avgjørende slag, og de russiske armeer er framleis intakt. Begge parter har lidt store tap, men nasistene har sikkert måttet betale mest. Det russiske kommunike for 14 juli sier til dømes at nasistene i de ti første dager i kampen om Voronesj hadde tapt 35 000 mann i falne og 167 tanks. I et spesialkommunike sendt ut 17 juli gir russerne et overslag over begge parter tap i de to måneder mellom 15 mai og 15 juli, og som altså også omfatter kampene ved Charkov og Sevastepol: 900 000 tyskere er drept, såret eller tatt til fange, 2000 tyske kanoner mot omtrent like mange russiske, 2900 tyske tanks mot 940 russiske, og hele 3000 fly mot 1350 russiske.

Nasistene forblør ved Østfronten, men framleis har de en meget sterk slagkraft. Nasistene skal ha samlet ca. 50 infanteridivisjoner eller betraktelig over 1 mill. mann i offensiven i syd, videre henimot 6000 tanks (eller halvparten av hele de tyske panserstyrker) foruten en rekke motoriserte avdelinger. Russerne hevder at tyskerne benytter 3000 fly av en styrke på 6500 førstelinjefly (kampfly).

Atter er en nordmann død i tysk konsentrasjonsleir. Olaf Kullmann er det denne gang. Han var en kjemper som levde og døde for fredens sak.

Moskva 13 juni. Over 300 km har jeg reist gjennom områder som var besatt av fienden. Overall fant jeg ødelagte og brente byer: Malojarslavets, Kaluga, Ugodskij, Savod, Koselsk, Suchnitji, Duminitji. Mange av disse byene har en stor og ærerik fortid, andre var så å si nyfødte. Men ruinene er de samme over alt. Det ligger mange generasjoners arbeid bakom en by. Oppbyggingsarbeidet i Russland var stort og vanskelig, men det vitnet om mot og standhaftighet. Nå er de gamle kirker sprengt i lufta, de moderne sykehus og klubber ødelagt. Og all denne ødeleggelse er gjort av folk som hevdet at de hadde det for trangt hjemme og forlangte livsrom.

Der ligger hundrevis av brente byer. Ennå i vinter lå snøen som et gasbind over dem og dekte medlidende de gapende såra. Nå er bandasjen revet av. Øyet møter over alt ødelagte biler, istykkerslåtte stridsvogner, husgeråd etc. Der det en gang sto stuer vokser det nå gras og engblomster.

Her om dagen besøkte jeg et område som ble befridd for tyskerne i vår. Traktene er fattig på skog, og husene er derfor bygd av teglsten. Hvert hus ble av fienden forandret til en festning. I byen Maklaki traff jeg en kvinne som ganske stille og rolig betrodde meg at tyskerne hadde sprengt hennes hus i lufta og ført hennes mann med seg. Det var den store roen som følger etter en ubeskrivelig sorg. Her og der så man små pakker med sprengstoff som fienden pleide å stappe inn i ovnen. Og så forvandlet huset seg til en grushaug.

Ute på marka er pikene i fullt arbeid: De får hjelp av tankførere. Pikene spøker med soldatene som har befridd deres hjem. Blant disse fins mange ukrainere, på en gang vemodige og spøkefulle, drømmer med humor, djerve og fyndige. De venter utålmodig på å få rykke inn i strida igjen. «Hesta er utålmodige og stamper med hovene», sier en av dem leende. Med hesta mener han stridsvognene. «Jeg skulle med glede stryke både K og V av det tyske alfabet», sier en fanget tysk offiser. Han tenker på den tunge russiske stridsvogna KV. Og det er smigrende for de russiske tanks.

Antakelig skulle tyskerne like gjerne fjerne sifret 34 fra multiplikasjonstabellen. Den middels tunge stridsvogna T-34 er den russiske armeens hjerte, den tar seg fram over alt og er praktisk talt usårbar. Ved framrykkinga var det minesøkere som gikk foran stridsvognene. Hver av dem hadde tilbaketilt hundreder av kilometer til fots gjennom minert terreng og uskadeliggjort tusener av miner. Har du virkelig ikke tatt feil en eneste gang, spør jeg en av minesøkerne. En minesøker tar feil bare en gang i sitt liv, svarte han småleende.

Det ligger røde stjerner på gravene blant roser og violer. Den befridd russiske jorda er dyrt betalt med russiske liv. Fienden dro ut i krigen som om det gjalt å gå til forsvor, for å tuske til seg olje, hvete og skinke. Russerne forsvarte sine vogger og sine kirkegårder. Fienden talte om livsrom, russerne tenkte på sin egen fedrefjord.

På den andre sida av elva har tyskerne gravd seg ned. General Rokossovski, en rolig men lidenskapelig intensiv kriger, står og kikker utover stranden: «Tyskerne har ingen grunn til å skylle på vinteren» sier han til

meg. «Vinteren rettet et slag mot dem, men ga dem også beskyttelse. Det var ikke det tyske forsvaret men den russiske snøen som stanset ierroligheten av de vikende tyske armeene.»

Just nå forbereder man seg på begge sider på anfall og motanfall. Forsvarsarbeider pågår over alt. Og partisanene, som trenger dypt inn bak de fiendtlige linjene, forteller at de russiske bondekvinne må grave befestninger til fienden fra morgen til kvell. Hele natta pågår en artilleridueil i de fremste linjene, men mot morgenen blir alt stille. Man kan høre lerkenes triller.

De russiske troppene er blitt stålsatt i strida og har vunnet erfaringer. Det er sagt mange ganger før. Men det tåler å gjentas. Jeg tenker nærmest på en gardedivisjon som i oktober forrige året ikke var stort mere enn en hjemmevernnavdeling, satt sammen av arbeidere, kontorassistenter, forfattere, studenter og professorer fra Moskva. De opplevde rettens vanskeligheter da de trakk seg tilbake til Moskvastorstedet. Så fikk de etter hvert smake seirens frukter. Men de vet at de tyngste kampene venter dem. Her har vi en gruppe mennesker som satt bøy over mikroskopet eller forfattet dikt. Deres liv er forandret fra grunnen av. Deres språk tolkes nå av granatkasteren, deres drøm er seiren, ikke en slik abstrakt seir som det står om i historiebøkene eller som symboliseres ved et stykke marmor på et museum, men en «livslevande seiger, en elskad följeslagarina, trøtt och dammig i sitt svett och sitt blod».

De russiske speiderpatroljene som rykker ut om natta for å ødelegge fiendens støttepunkter, vender hjem med fanger. Tyskeren er på sett og vis bymenneske, han vantrives med mørket, han er redd skogen, for rasling i løvet, for skogsfuglenes underlige lokkerop; han har levd fjernt fra naturen. Tyskeren er vant til at andre tenker i hans sted. Hundre tyskere utgjør et fortreffelig kompani. En tysker er et isolert maskintannhjul som ikke dner mye alene.

På den andre sida av floden står som sagt tyskerne. Bak de tyske linjene holder partisanene til. Her ligger for eksempel en hel by der tyskerne ikke har noe å si. Partisanene har en hel armé av erobrede tyske panservogner og disponerer endog over et pansertog. Her om dagen overførte partisanene en tysk fange til de russiske linjene gjennom de tyske. Han var blitt fullstendig føyelig og hadde hos partisanene til og med vært med og voktet buskapeen. Hva som forbausset ham mest var at partisanene ikke var skjeggete men nyrakte, og at de i stedet for å spise ham opp hadde servert ham kremost med sur fløte. Partisanene har sine egne aviser, små og uanselige. De redigeres av partisanene og trykkes på skriveboksblad. Meldingene om de britiske bombeangrepa på Essen fikk innbyggerne i partisanområdet lese allerede dagen etter at de var gått ut over britisk radio. Det er noe fantastisk over livet i en by som er besatt av partisanene. Penger fins ikke og man driver byttehandel. Tyskerne sender elitetropper mot partisanbyene, men de beskyttes av bunkers og feltbefestninger. Naturligvis går det hett for seg. Oppholdet ved den «virkelige fronten» er som en livlig sammenheng med livet på partisanfronten, sier de som kommer over på besøk.

En av fangene som stalsatte nettopp har ført over er korporal og heter Johann Tallman. Han er bonde, og de russiske soldatene stiller gjennom folk, et spørsmål til ham: Har De stor husholdning hjemme? Nei, svarer tyskeren, det kan man ikke si, vi har bare en fransk krigsfange. Han sier en fransk krigsfange som om han skulle si «vi har bare en hest». Fangene forsikrer at de tyske soldatene ennå tror på seiren. Den avgjørende offensiven er «forestående». Men de sier også at ingen har noe større lyst til å være med på den forstående offensiven. Her går det en vits om tyskernes gamle vise «Wir wollen heim ins Reich». Den lyder nå «Wir wollen Heim, uns reich».

Det har vært mye bråk i de fremste linjene idag. Det er den 211 tyske infanteridivisjonen som står på andre sida av floden. Den består av folk fra Rhinland og er rekruttert i Köln. Stilheta brytes av den russiske hallomannens røst i høytalaren: Soldater fra Köln, Köln fins ikke mere. Over 1000 britiske bombefly... Resten drukner i den øredøvende ild som tyskerne åpner. Når det blir stille igjen høres den russiske hallomannen med rolig stemme berette: Tyske soldater igår fløy sterke engelske bombeskadrer... En kvinne i det tilbakeerobrete Kaluga som har fått sitt hjem nedbrent av fienden betrodde meg: «Kanskje de i Köln nå får føle hva krig er for noe».

Den russiske armeen står som sagt redo til å møte nye prøvelser. Fienden setter inn alle sine ressurser på Østfronten. Våren går mot sin slutt. Sommeren er snart her.

Det var ikke lenge siden den tyske rikskansleren forklarte at vinteren var kommet for tidlig. Nå får vi kanskje snart høre at det ikke har vært noen vår i det hele tatt. De russiske soldatene venter med blikke rettet vestover. De har én fiende og ett mål. Og hvem vet: kanskje de tyske soldatene som skulle gå mot øst, en vakker dag også retter blikk mot vest?

I de tyske byer har befolkningen vunnit seg til arbeidskolonner av krigsfanger av forskjellig nasjonalitet. Nå har en imidlertid fått et nytt innslag i bybildet, nemlig arbeidskolonner av straffanger i sine kjente fangedrakter.

Det er et typisk tegn på hvor akutt arbeidsituasjonen er i Nazi-Tyskland at de må føre fangene utover fengslet for å la dem delta i viktige arbeider. Fangene får også en behandling som er alt annet enn human. Ifølge Frankfurter Zeitung må fangene ofte arbeide mer enn i 12 timer, og søndagen kun fridag for så vidt at de nødvendigvis oppgaver er løst. De får ingen lønn utover den vanlige minimale godtgjørelse for fangedarbeid, men mens de i fredstid kunne ha nytte av penga kan de idag ikke få kjøpe noe som helst. At ikke fengselkosten eller forholdene forøvrig er førsteklases forstår man når det opplyses at utgiftene pr. fange ikke overstiger 40 pf. om dagen.

I slutten av juli åpnes en norsk skole i Kincardineshire i det nordlige Skottland. Norske lærere skal undervise, og det er norske skolebøker. Skolen er først og fremst beregnet på de barn som er kommet fra Svalbard og Lofoten.

NASIST-MASSEMORD AV GISLER

Blodbad av uskyldige mennesker som hevn over egne tap.

Vi er kommet over en beretning om den tyske nasismes repressalier mot uskyldige folk i de okkuperte land. Beretningen er bare ajourført til utgangen av 1941, og selv om terroren siden er blitt forsterket i uhyggelig grad, gir den allikevel et bilde av våre undertrykkes framferd i andre okkuperte land. Beretningen omhandler bare behandlingen av gissler. Nedafor omtaler vi landa enkeltvis:

Belgia

Tyskerne har ennå ikke innromt skytinga av belgiske gissler, men det er i alle fall sikkert at tusenvis av folk er blitt arrestert. I september kunne avisa La Libre Belgique melde at det på ett år var arrestert flere belgiere enn i løpet av fire år av forrige krig. Tyskerne ville først vinne belgiere ved en vennlig behandling, men på samme tid kunnegjorde de at det kollektive ansvaret skulle gjelde. Som repressalier for ødelegging av kabler, ledninger m. v. ble løslatte krigsfanger arrestert og det ble truet med at de skulle bli sendt til Tyskland. Motstanden ble imidlertid bare sterkere. I august 1941 arresterte tyskerne 13 gissler i Malines. De ble utsatt for moralske og fysiske pinsler. I september ble to tyske politimenn skutt. Det ble tatt 25 gissler og tyskerne truet med å skyte disse dersom de skyldige ikke ble meldt innen 10 dager. Senere erklærte tyskerne at de hadde funnet de skyldige og gisslene ble løslatt. Rikskommissaren von Falkenhaus kunnegjorde på samme tid at det ville bli skutt minst 5 belgiere for hver tysker som ble drept. I november og desember ble det arrestert en rekke gissler — blant disse flere framstående menn.

Frankrike

Fra september til desember 1941 er mere enn 250 franskmenn blitt henrettet — blant dem 100 gissler. Dette er de offisielle tyske tall. Foruten gisslene blir det skutt en hel del folk som med urette blir anklaget for uvesentlige forseelser. I midten av september ble det arrestert 200 gissler i Paris. De ble tatt på slomp, fra åpen gate. Gisslene skulle bli skutt gruppevis dersom det ble gjort attentater mot tyskere. Kollektive bøter på flere millioner frank har vært flittig brukt i Frankrike. I en by i Normandie ble befolkningen straffet for demonstrasjoner med at kjøtt-rasjonene ble tatt fra dem for 40 dager. Som hevn for fortsatte attentater mot tyskere kunnegjorde general Stuepnagel at 100 såkalte «kommunister, jøder og anarkister» skulle bli skutt og flere tusen andre deportert til Østfronten. På samme tid ble jødene i det okkuperte Frankrike ilagt en kollektiv bot på 1000 millioner frank.

Hellas

Bulgarene nytter i de områdene som de har fått seg overdradd de samme metodene som tyskerne: folk blir skutt i fleng, noen ganger har de bulgarske myndighetene innromt at henrettelser er foretatt ved feiltagelse. Bulgarene setter seg tydeligvis som mål å utrydde hellenerne i Øst-Makedonia og Trakia. Befolkningen ble opphisset ved bestemmelser som grep inn i dens økonomiske eksistensgrunnlag og av bulgarske agenter, det oppsto uroligheter og bulgarske fly foretok straffeekspedisjoner. Landsbyene Doxato, Nea-Zichini, Haghion Pevma, Protostani, Gazaros og Pentapolis ble hjemsokt av fly. Ofrenes

antall blir anslått til 5000. Noen øker senere ble befolkningen i to andre landsbyer massakrert fordi de hadde skjult frankfirer. På Kreta og i den sentrale del av Makedonia bruker tyskerne sine vanlige metoder. Like etter at Kreta ble besatt erklærte de tyske myndigheter at steder hvor tyskere blir utsatt for angrep vil bli brent og befolkningen vil bli gjort ansvarlig. — Snart ble 800 uskyldige personer skutt på Kreta. Landsbyene Skine, Prasse og Kandanos ble brent. Landsbyene Messovomi og Stavros i Makedonia ble også brent. Kvinnene og barna ble deportert, mens alle menn over 16 år ble skutt. Også italienerne har skutt en rekke hellenske gissler og sendt flere i konsentrasjonsleir.

Holland

I samsvar med den internasjonale rett ble tyskere i hollandsk Ost-India internert da krigen brøt ut. Stikk i strid med rettsreglene ble det som svar på dette arrestert 600 hollendere i det okkuperte morlandet. De ble sendt i konsentrasjonsleir hvor mange av dem døde. I løpet av okkupasjonsstida er det arrestert en rekke framstående politikere, vitenskapsmenn osv. Flere av dem er avgitt ved døden i fengslene. I februar 1941 ble 600 jøder arrestert i Amsterdam. Dette førte til uroligheter blant den hollandske befolkning. Byen ble ilagt en bot på 15 millioner gylden. I oktober var allerede 500 av de arresterte jødene, som alle var i alderen 18 til 35 år, døde.

Sabotasje, hjelp til sabotasje og at en unnlatet og melde fra om andres sabotasje blir straffet med døden. Det samme gjelder for personer som hjelper mannskapa fra britiske fly, som nødlandet i Holland.

Polen

Polen er kanskje et av de mest utsatte land. I okkupasjonsstida to første år er 82000 polakker blitt henrettet og 30000 avgitt ved døden i konsentrasjonsleir. Massevis av folk er drept som gissler. En rekke framstående menn er tatt som gissler, men ofte skjer valget på slomp. Noen enkelte episoder illustrerer tyskernes framferd. I 1939 på Polens uafhengighetsdag — den 11 november — ble det skutt nesten 300 gissler i Wejherowo. De måtte selv grave gravene sine. De ble skutt i små grupper og hver av disse måtte se på henrettelsen av de andre inntil den selv kom for tur. Da 2000 arbeidere i Skarzysko nekta å framstille våpen for tyskerne ble 300 av dem skutt. Mordet på angiveren Igo Sym — en filmskuespiller — førte til henrettelsen av 30 av de mest kjente skuespillerne. Den 5 august 1941 brant en gård som var blitt fratatt den polske eier og overlatt en tysker, i landsbyen Sroda. Det ble arrestert 60 gissler og 25 av disse skulle bli skutt dersom de skyldige ikke ble meldt innen 3 dager. Da fristen var løpt ut gikk tyskerne i gang med eksekusjonen i nærvar av den tyske gårdbrukeren. Etter at 10 polakker var skutt brøt gårdbrukeren sammen og innromte at han selv hadde satt på brannen for å få forsikringssummen. Ikke desto

Framleis er det tusener som ikke får lese våre frie aviser. Årsaka er i første rekke at det er alt for mange som «samler» på alt de kan komme over av frie skrifter. I sin ubetenksomhet er disse ikke merksomme på at de på denne måten er med på å undergrave frigjøringskampen, at de for hvert eksemplar de gjennom reduserer virkningen av det arbeid som redaksjonene og trykkeriene yter med en risiko som er større enn sin personlige trøst.

mindre ble ennå 15 gissler skutt. I oktober ble det som gjengjeldelse for en brann i et oljeraffineri i Stroze i Galicia skutt 50 arbeidere, som ble valt ut på måfå blant 200.

Jugoslavia

Det ble skutt gissler i fleng. Det blir gjerne drept 50 jugoslavere hver gang det blir begått et attentat mot en tysker. En har ikke nøyaktige tall, men det blir anslått at fra september til november 1941 ble det foruten dem som ble massakrert av tyske og ungarske tropper og av de såkalte Ustashi soldatene (quislingsoldatene i Kroatia) skutt 5000 gissler. Quislingene i Kroatia henretter 50 til 100 skikkelige folk for hver av sine tilhengere som blir drept.

I begynnelsen av dette året ble det meldt fra Ankara at det igjen var tatt 1500 gissler i Beograd og at tyskerne hadde meldt at de ville skyte 100 serbere for hver tysk soldat. Den 13 oktober 1941 ble det skutt 200 serbere for en tysker. Det tyske organ Donau Zeitung meldte om henrettelse av 50 serbere som gjengjeldelse for at en tysk soldat var blitt saret. Den samme avisa beretter om en straffeekspedisjon som tyskerne foretok i Jugoslavia. Det heter: «Vi skjøt hver tiende mann i landsbyene, fra tid til annen ble en hel landsby brent.»

I forbindelse med de jugoslaviske frihetstroppene heter det: Dersom en tysker blir drept i kampene, blir 100 serbere skutt. Familier som gir bandittene husly blir skutt og hjemmene deres blir bombet. Hver utført eller planlagt eksplosjon resulterer i at 50 serbere blir henrettet. Blir det skutt på en tysk soldat i en by, blir byen ødelagt og alle menn arrestert — hver annen av dem blir skutt. I byen Shabac er 2100 personer skutt inntil november 1941, i Krajevo 2540, i Beograd 2300, i Kradjevack hvor 26 tyskere var blitt drept ble det skutt 4570 personer, blant disse flere gutter på 16—18 år.

Tsjekkoslovakia

En rekke framstående kjøpere er blitt arrestert og de er siden de mest utsatte mot tyskerne til nå blitt drept. Vi nevner som eksempel to generer som Heydrich lot skyte den 28 september 1941. De ble henrettet sammen med fire andre tsjekkere. Alle hadde vært fengslet i langre tid. Til å begynne med het det seg at de var blitt skutt for sabotasjeakter som mulig var begått. Noen dager senere sa Heydrich det til at de var henrettet for tidligere forbyrdsler. Ennå en episode fortjener å bli omtalt. Vintern 1939 ble en tysk politimann skutt i Kladruby. Byens borgermester og formannskap ble arrestert og drept. De ble senere at politimannen var drept av en soldat, men i mellomstida hadde borgerrådet allerede begått selvmord for å unngå torturen. Til 19/11/41 var 304 tsjekkere blitt skutt og 1300 dømt av Heydrichs menn til å bli utlevert til Gestapo — det betyr skjebne som betyr tortur eller død.

Nasistenes terror i 1942

For vårt eget lands vedkommende behøver vi ikke gi noen opplysninger. Vi husker alle historiene fra Telemark ved Bergen hvor to tyske Oberstløytnanter ble skutt i kamp med to nordmenn som også fall. Som hevn ble 18 nordmenn hentet fra Gini og skutt.

Ute i verden har terroren vokst uhyggelig. I Belgia og Holland er allerede mangfoldige gissler myrdet, likeens i Frankrike. Da massemorderen Heydrich møtte sin skjebne ved Praha, myrdet nasistene hundrevis av tsjek-

Den 6 juli holdt den sydafrikanske løytnant Pitts over London radio et foredrag om en reise i Sovjetunionen, hvorav vi gjengir et sammendrag:

Det var først og fremst den storartete moralen blant befolkningen som hadde gjort inntrykk på Pitts. Han hadde det bestemte inntrykk at hvert enkelt individ følte at bare den maksimale ytelse i landets kamp mot overfallsmennene var tilstrekkelig. Han festet seg videre ved at den røde armeen var overmåte godt utstyrt både i materiell og åndelig henseende. De russiske soldater rådde over moderne våpen av høy kvalitet og deres tekniske dyktighet sikret en fullkommen utnyttning av våpna. Troppene og sivilbefolkningen hadde alle en urokkelig seierstro. Ingen tenkte på sin personlige sikkerhet. Hver soldat oppfattet det som sin oppgave å tilintetgjøre flest mulig fiender selv om det skulle koste ham hans eget liv.

Også kvinnes innsats var strålende. Pitts støttet på kvinner i alle mulige yrker: som sjøfolk, ingeniører osv. Kvinnene arbeidet med glød og begeistring i rustningsindustrien. De skydde ingen farer. De røktet sitt kall som læger og sykepleiersker like i nærheten av frontlinjen. De fortsatte arbeidet sitt i fabrikker som var truet av fienden. Kvinnene som oppholdt seg nær fronten var gjerne forsynt med våpen. Det betydde ikke at de direkte tok del i kampen, våpna skulle sikre dem personlig. Den russiske kvinne er redd for å bli tatt til fange, da heller hva som helst annet. Pitts fortalte om en ung russerinne som han hadde truffet og som arbeidet like ved frontlinjen. Hun fortalte at hun hadde 14 patroner til sin revolver: de 13 var beregnet på tyskere og den 14 var tiltenkt henne selv.

Etter to måneders opphold forlot Pitts Sovjetsamveldet med vemod. Han hadde lært å sette pris på folket og landet. Det var et hardt arbeidende, fredelig og lykkelig folk som var blitt utsatt for et overfall og midlertidig forstyrret av krigen.

NS OVERTAR LEIEBOERORGANISASJONEN

Hovedstyret i Den kommunale Leieboerorganisasjon er avstatt.

Som nytt styre er oppnevnt: Anton Bjørkval, Maridalsvn. 59, ikke kommunal leieboer. Leif Grøn, Ole Bulls gate 13 og Gødbjørg Matre, Fougstadgata 41. Det advares særlig mot Leif Grøn som ynder å opptre som 100 % Jøssing.

kere, og skjøt den mannlige befolkning i to landsbyer og brant husa. I Polen er i alt 400 000 jøder myrdet, det reises galger på offentlige torg og skolebarna tvinges til å se på eksekusjonene. Det blir også meldt at polske jøder er blitt brukt til eksperimenter med gass, og at i et enkelt tilfelle 1000 stk. ble myrdet på denne måte. Og behandlinga av den russiske befolkning i de besatte områder i Sovjetunionen kan ikke beskrives. Behandlinga av de russiske krigsfanger kjenner vi til her i Norge.

Det er en utrygkelig regning som skal legges fram for den tyske nasjon etter krigen. Og regninga skal betales, betales av de umennesker som har begått redslene.

— Er flya borte?
— Ja, og byen også.

STATSMINISTER NYGAARDSVOLD TILBAKE TIL LONDON FRA USA.

London 10 juli. Statsminister Nygaardsvold som har vært på en lengre reise i USA. er nå kommet tilbake til London, og har gitt en rekke uttalelser til pressen.

«Hensikten med min reise» uttalte Statsministeren, «har vært å stimulere krigsinnsatsen blant norskamerikanere i Statene. Jeg opplevde å se at samfølelsen blant disse var om mulig sterkere nå enn før.»

Statsministeren uttalte at han i de norske distrikter hadde talt inntil fire ganger om dagen for forsamlinger med opp til 6000 tilhørere.

I et stort fagforeningsmøte i det midtre Vesten hadde representanter for de forskjellige fagforbund reist seg opp og høytidelig lovet i en ennå høyere grad å øke krigsproduksjonen.

Nygaardsvold hadde vært imponert over den fabelaktige krigsproduksjon på Vestkysten. Man drev nå underhandling med den amerikanske regjering om å overta en del av nybygginga, likesom man nå overtok en del av den britiske. Norge har tapt 300 skip og det er rimelig at de også får en viss andel av nybygginga. De norske tapene har imidlertid relativt ikke vært større etter Norges inntreden i krigen enn de var før. Tapa av menneskeliv var heldigvis forholdsvis små, takket være den norske sjømanns snarrådighet og det førsteklasses redningsmateriell som de norske båter er utstyrt med.

Nygaardsvold uttalte seg videre svært anerkjennende om utdannelsen av norske kanonskyttere i Canada. For kort tid siden hadde et norsk skip utafør Canada senket en tysk ubåt med tre fulltreffere.

Statsministeren hadde selvstegt benyttet en god del av sin tid blant norske sjøfolk. Han roste den gode stemninga blant dem, det var ikke en mislyd å høre, og alle var beredt til å yte sitt beste. Han hadde også besøkt de norske sykehus og hvilehjem for sjøfolk.

Til slutt kom statsminister Nygaardsvold inn på nasistenes voldsdåd ved Televåg og Bulandet ved Bergen.

«Jeg kan ikke forstå den tankegang og innstilling som ligger til grunn for disse handlinger. Nasistene oppnår ikke å skape redsel ved slike handlinger, det gjør bare det norske folk mere innbitte beslutsomme på å befri seg fra sine undertrykkere.»

En skulle tro at tyskerne la seg riktig i sela for å skape et så inngrodd hat mot seg som mulig. Norske bryggearbeidere er ofte vitne til den mest barbariske behandling av russiske krigsfanger som kommer til norske byer. Vi får stadig beretninger om denne mishandlingen av våre fangne allierte soldater som t. eks. ved en transport til Oslo først i juli. Ved landgangen måtte fangene vrenge lommene og ble grundig visitert. Hvis det ble funnet så mye som en sigarettstomp på en av dem, måtte han kle seg naken og legge seg på brygga. Her ble han slått med en planke. Etterpå ble fangene stuet sammen i godsvogner med gitter og piggråd for vinduene. Tyskerne oppnår ett eneste med sitt barbari, de legger grunnen til et like sammenbitt hat hos oss norske mot nasistene som det de russiske soldatene nå gjennom sin innsats i krigen viser at de har overfor disse barbariske overfallsmennene.

Etter at nasistene fikk plassert «vegge-lusmerket» på trikkebilletter og klippekorta i Oslo er gatene strødd med brukte billetter hvor merket er revet ut.

Tyskerne er meget irritert over dette og innen sporveiens ledelse drøftes det nå om det lar seg gjennomføre at billettene leveres ved avstigningen, eller om man i motsatt fall må gå tilbake til de billetter og de kort vi hadde før.

Tyskerne henter daglig store mengder nye poteter direkte fra gårda i Østfold. Vi ser hva vi har i vente til høsten.

Blokaden av tysk film er meget effektiv. Tyskerne later til å være av den oppfatning at det er de norske filmbyråene som ikke legger seg nok i sela. Forleden kom derfor 3 av Tysklands øverste filmfolk med fly til Oslo og gjorde de nødvendige forberedelser for opprettelse av et tysk utleiebyrå — A.s Ufafilm. Den største vansken hittil for det nye selskapet er at ingen norske fagfolk i filmbransjen har latt seg lokke av de glimrende tilbud.

Det nye selskapet er en lysning — det vil bli ennå lettere for publikum å skille ut tysk film.